

Pools arrest zet de hele EU op losse schroeven

Citation for published version (APA):

Van Hecke, S., & Chamon, M. (2021). Pools arrest zet de hele EU op losse schroeven. *De Tijd*, 23-23.

Document status and date:

Published: 23/10/2021

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Steven Van Hecke en Merijn Chamon

Poolse arrest zet de hele EU op losse schroeven

De traditionele familiefoto tijdens de Europese Raad donderdag in Brussel leverde geen flatterend beeld op. De staatshoofden en regeringsleiders van de EU-lidstaten stonden er beteuterd bij. Wie op een feeststemming naar aanleiding van Angela Merckels afscheid hoopte, was eraan voor de moeite. De Duitse bondskanselier probeerde de sfeer erin te houden door te pleiten voor een politieke oplossing in het conflict met Warschau over de voorrang van de Poolse grondwet. De vraag is natuurlijk waaruit zo'n compromis dan zou bestaan.

De kwestie is fundamenteel. En ze dateert niet van gisteren. Sinds 1964 is duidelijk dat het Europees recht voorrang geniet op nationale wetgeving. Lidstaten hebben zich daar nooit tegen verzet. Sterker nog, in een - weliswaar niet-bindende - verklaring gehecht aan het Verdrag van Lissabon onderschrijven ze die voorrang en de rol van het Europees Hof van Justitie. 'Het feit dat het beginsel van voorrang niet in het nieuwe Verdrag wordt opgenomen, verandert hoegenaamd niets aan het bestaan van dit beginsel of aan de rechtspraak van het Hof van Justitie', staat er. Getekend: de lidstaten.

Naar goeiddunken

Uiteraard geldt de voorrang van het EU-recht alleen voor de domeinen die onder het EU-recht vallen. En vanzelfsprekend zijn er grijze zones waarin niet meteen duidelijk is wie aan het langste eind trekt. Bevoegdheidsconflicten maken deel uit van het politiek-juridische systeem waarop de Europese Unie is gebaseerd. En hoe die worden beslecht, is eveneens zonnklaar: de ultieme scheidsrechter is het Hof van Justitie van de EU.

Tegen die *Kompetenz-Kompetenz* van het Hof in Luxemburg, de bevoegdheid om over bevoegdheden te beslissen, hebben de lidstaten zich evenmin verzet. Dat belet niet dat de hoogste rechtscolleges van die lidstaten geregeld met de door de lidstaten aangewezen EU-rechters in de clinch gaan. De Poolse kwestie is dus geen unicum, zoals De Tijd-columnist Rik Van Cauwelaert (*De Tijd*, 16 oktober) en De Tijd-redacteur Bart Haec terrecht opmerken.

Toch is de huidige commotie gerechtvaardigd. Maar de vergelijking met eerdere conflicten gaat geenszins op. Dat komt omdat het vage arrest van het Poolse grondwettelijk hof - dat niet meer onafhankelijk is en bevolkt wordt met

De auteurs

Steven Van Hecke is hoofddocent Europese en vergelijkende politiek aan de KU Leuven. Merijn Chamon is docent Europees recht aan de Universiteit Maastricht.

De kwestie

Het Poolse arrest dat de Poolse grondwet boven het Europees recht plaatst, blijft de gemoederen verhitten.

Het besluit

De commotie is gerechtvaardigd, omdat het conflict met Polen naar de kern gaat van hoe de EU vandaag functioneert.

stromannen van de regeringspartij Recht en Rechtvaardigheid - de regering in Warschau een vrijgeleide biedt, nota bene op verzoek van die regering in een procedure zonder tegenpartij. En het legt de bevoegdheid om conflicten te beslechten finaal in Polen, en niet bij het Europees Hof van Justitie.

Daardoor kunnen de politieke machthebbers voortaan naar goeiddunken de Poolse grondwet inroepen om eender welke EU-wetgeving die hen niet zint naast zich neer te leggen. Feitelijk wordt daarmee de hiërarchie omgekeerd. Dat is ongezien in bijna zeventig jaar integratiegeschiedenis en zet de hele EU op losse schroeven.

Niet te winnen

Van Cauwelaert schrijft dat het Hof van Justitie uit de grond zou zijn gestampt door een stelletje fascistten, laat het cruciale 'as such' weg uit een citaat van Koen Lenaerts over de vermeende onmacht van de lidstaten, en stelt dat 'door de EU gesponsorde Jean Monnet-leerstoelen maken dat aan de Europese universiteiten keurig over Europa wordt gedacht'. Dat levert smeulige lectuur op, maar is in feite te gek voor woorden. Bovendien, mochten de verdachtmakingen, verdraaiingen en insinuaties allemaal waar zijn, wat verandert dat eigenlijk aan de grond van de zaak?

Warschau heeft zich in een conflict gemanoeuvreerd dat het niet kan winnen, toch als het een 'polexit' uitsluit. Want dat moeten we de Britten, of toch minstens de brexiteers, nageven: ze waren het fundamenteel oneens met de rechtshiërarchie. Daarnaast was de rol van het Hof van Justitie in Luxemburg een permanente doorn in het oog. De andere lidstaten hebben ze niet van die visie kunnen overtuigen. En daar hebben ze hun conclusies uit getrokken. Klaar.

Of het nu binnen of buiten de EU is: politieke meningsverschillen zijn wenselijk in een liberale democratie. En arresten van hoven hebben altijd voor- en tegenstanders. Dat is het probleem niet. Per slot van rekening is het laatste woord altijd aan de verkozen politici, niet aan de rechters. De politieke besluitvorming kan de wetgeving altijd bijsturen, waarna de rechtspraak volgt. En dat is al gebeurd. In de Unie is dit geen politieke fictie maar juridische realiteit.

Wie de verdediging van de Poolse machthebbers toch op zich neemt, is onvoldoende geïnformeerd of houdt er een andere agenda op na. Wellicht net zoals de regering in Warschau.

Terre d'accueil

Bert Kruismans

Voor de ziel van het kind!

De kogel is door de kerk, het is officieel en De Tijd heeft toch wel een vette primeur te pakken. De gemeenteschool van Amonines blijft open! Onze redactie heeft het uit goede bron vernomen, namelijk de Facebookpagina van de school-directrice zelf. We hebben het, de reputatie van deze krant indachtig, gedubbelcheckt en het klopt. Op haar Instagram-pagina stond krek hetzelfde: de school blijft open.

Een zucht van verluchting ging door het dorp. Nu ja, laat het ons een zuchtje noemen, een rimpeling. De school van Amonines, een gehucht van de Luxemburgse gemeente Erezée, telt zeven leerlingen. Zeven. Dat is niet per klas, maar in de hele lagere school, met echt alles opgeteld wat maar te tellen viel. En dat schept een - ahum - unieke educatieve omgeving.

Alle kinderen zitten samen in één klas. De juffrouw moet en zal het volledige leerprogramma van de lagere school in de vingers hebben. Er is veel ruimte voor zelfwerkzaamheid. En op het einde van het jaar gaan ze niet per leerjaar maar met de volledige school op de foto. Een klasfoto zou anders iets te veel op een pasfoto lijken.

De dunbevolkte provincie Luxemburg telt wel meer scholen met één klas voor alle leerlingen. Elk jaar is het bang afwachten. Een Franstalige school moet minstens twaalf leerlingen hebben in respectievelijk het kleuter- en het lager onderwijs. Omdat de vruchtbaarheidscijfers in Wallonië al eens

variëren, vooral in de jaren dat Standard geen kampioen speelt, is in uitzonderingsmaatregelen voorzien. Een school mag twee jaar naar een minimum van tien leerlingen duiken, maar daarna moet het weer richting twaalf. Anders is het boeken dicht.

In Amonines gingen ze van tien naar zeven. Maar de schepen van Onderwijs heeft eens met PS-volksvertegenwoordiger Philippe Courard gebeld. Die heeft eens aan de

mouw van PS-minister Caroline Désir getrokken. En die heeft er nog eens een nachtje over geslapen. En ziedaar, Amonines blijft open. Oef! Tenslotte werd het gebouw nog maar drie jaar geleden volledig vernieuwd en is de aanleg van een nieuwe speelplaats net ingeschreven in de gemeentelijke begroting.

Niet dat het sluiten van de campus in Amonines de lokale jeugd van educatie zou beroven. Erezée heeft voor zijn slordige 3.000 inwoners nog vijf andere scholen. Die van Fissenne ligt 5 kilometer ver. Bij een normale verkeersdrukke, als er geen koe op de weg staat, doe je dat met de auto in zes minuten. En zelfs voor kindjes die snel wagenziek worden, is er een oplossing. 50 meter van de gemeenteschool van Amonines ligt de vrije basisschool van Amonines. Als die van het zesde leerjaar van de gemeenteschool - die ene leerling dus - de bal enthousiast over de muur schopt, is de kans groot dat die op de andere speelplaats belandt.

Maar het fuseren van beide scholen behoort uiteraard niet tot de mogelijkheden. Ja, dat zou een stevige besparing opleveren. Maar u moet dat begrijpen, de ziel van het kind en zo. En daarbij, het is allemaal de schuld van die kaloten. Die vonden het vier jaar geleden plots nodig een extra lagere school neer te kwakken in Amonines. Sindsdien gaat het met de gemeenteschool de slechte kant uit. Maar... het pedagogisch team daar slaat nu terug en probeert de kinderen te lokken met zwemlessen.

Sinds dertig jaar zijn de Gemeenschappen bevoegd voor onderwijs. Sinds dertig jaar klagen ze in het Franstalige onderwijs over geldgebrek. En ook daar worstelen ze met een gebrek aan leerkrachten. Maar, zo heeft minister Désir aan het begin van het schooljaar verklaard: 'Dat schrijnende tekort aan leerkrachten is uiteraard een van mijn prioriteiten.' Wie zijn wij om daaraan te twijfelen?

Elke week fileert Bert Kruismans vanuit Wallonië de kleine en grote actualiteit.

Gespot Trouw

17 miljoen geopolitieke deskundigen

Naast 17 miljoen voetbalcoaches en corona-experts is Nederland inmiddels ook gezegend met 17 miljoen geopolitieke deskundigen. Dat leidt af uit het gemak waarmee de gascrisis wordt weggezet als een doelbewuste poging van Rusland om Europa onder druk te zetten.

Het probleem is echter de certificering van de Nord Stream 2, de pijpleiding waarmee gas van Rusland naar Duitsland moet komen. De Duitse groenen willen van Nord Stream 2 af om niet door Rusland gechanteerd te kunnen worden. De milieuactivisten willen de pijpleiding niet omdat er eind aan de aanvoer van fossiele brandstoffen moet komen. De argumenten gaan mank. Gazprom is een betrouwbare leverancier gebleken die alleen bij financiële disputen de kraan dichtdraaide. Bij deze crisis heeft Europa boter op het hoofd. Overheden rekenden zich rijk met opbrengsten van zonne- en windenergie en hielden er geen rekening mee dat gas geen ideale brandstof is in de energietransitie.

Rob de Wijk
Columnist

ZAK

Jacques Moeraert

